

ETT ORANGE PROGRAM

Centerkvinnorna
MITT I KVINNOKAMPEN

Den 25 november är det Orange Day, den internationella dagen för avskaffandet av mäns våld mot kvinnor. I samband med Orange Day vill vi i ett orange program framföra ett urval av våra många förslag för att stärka det livsviktiga arbetet för att avskaffa mäns våld mot kvinnor och säkra kvinnors frihet.

I Sverige dödas i snitt 15 kvinnor varje år av en man som hon hade, eller hade haft, en relation med i Sverige, och ännu fler lever i våldsamma relationer eller i osäkerhet, på flykt från sin förövare. Totalt anmäldes 9 635 våldtäkter och i över 90 procent av dem var den utsatta en kvinna. I 46 procent av fallen var den utsatta ett barn och då oftast en tjej. I 81 procent av fallen av anmälda misshandelsbrott mot vuxna kvinnor var den misstänkta gärningsmannen en bekant till offret – motsvarande siffra bland män är 45 procent.

Centerkvinnorna är liberala feminister. För oss är feminism i grund och botten en frihetsfråga. Vårt mål är ett samhälle där alla, oavsett könsidentitet, har samma grundförutsättningar att förverkliga sig själva och sina drömmar. Vi tror att jämställdhet är en viktig komponent för att nå frihet. Centerkvinnorna utgår från tre friheter som vi definierat som särskilt viktiga för att människor ska kunna nå sin fulla potential och leva hela sina liv i frihet. Det är ekonomisk frihet, sexuell frihet och strukturell frihet.

Mäns våld mot kvinnor inskränker idag samtliga av dessa friheter. Det krävs politisk vilja, ett omfattande arbete på flera områden och nya reformer för att motverka och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Arbetet kan inte heller stanna i Sverige. Kvinnors utsatthet för mäns våld är inget unikt i Sverige, utan det är en världsomfattande pandemi. Sverige brukar pekas ut som ett av världens mest jämställda länder och på många håll har vi lyckats med reformer för ett samhälle där kvinnor kan åtnjuta samma frihet som män – men vi har en lång väg kvar och vår ambition för kvinnors rätt till frihet och liv fria från våld omfattar alla kvinnor, tjejer och flickor, i hela världen.

Arbetet för att lyckas bekämpa och avskaffa mäns våld mot kvinnor är inte ett arbete som kan koncentreras till just en dag. Det är ett arbete som vi utför varje dag, året runt. Vi kommer inte att sluta förens vi kan minnas Orange Day som en historisk minnesdag.

Centerkvinnornas förbundsstyrelse

MÄNS VÅLD MOT KVINNOR BÖRJAR MED KILLARS VÅLD MOT TJEJER

Ungdomar i åldern 15-24 är den mest våldsutsatta gruppen i samhället, och flickor är i större utsträckning utsatta för sexuellt våld och våld i nära relationer. I över 40 procent av alla våldtäkter som anmäldes under 2022, var den som blivit utsatt ett barn, alltså under 18 år. I den senaste Nationella Trygghetsundersökningen uppgav 13,5 procent av tjejer i åldersgruppen 16-19 år att de utsatts för sexualbrott, vilket gör den åldersgruppen till den näst mest utsatta för sexualbrott. Mest utsatt var åldersgruppen kvinnor 20-24 år, där 18,2 procent uppgav att de hade utsatts.

Våld bland unga och i unga relationer är, precis som bland vuxna, inte alltid fysiskt. Det handlar ofta om psykiskt våld, så som kontroll och aggressivitet i en relation, eller digitalt våld, som att hota med att sprida privata bilder eller filmer via sociala medier. Det digitala våldet är ofta tätt sammankopplat med sexuellt våld, då det ofta rör sig om bilder och filmer med sexuellt innehåll. Spridning av material via sociala medier är inte ett helt nytt sätt att utsätta unga tjejer för hot, obehag och våld, men det har utvecklats under de senaste decennierna. Nya plattformar kommer, tillgängligheten ökar och trösklar sänks.

Våld mot unga tjejer handlar om systematiskt våld som inkluderar trakasserier, hot, sexualbrott och misshandel. I ung ålder utsätts tjejer för sexuellt våld och sexuell exploatering, och upplever det som brukar kallas destruktiva relationer, där en part utövar makt och kontroll över den andra till den grad att den andra måste anpassa sitt liv för att skydda sig.

Män blir inte våldsverkare över en natt. Mäns våld mot kvinnor börjar med killars våld mot tjejer. Gränslösa beteenden och bristande respekt blir norm i tidig ålder. Exakt hur och när det börjar skiljer sig åt, men en sak är säker: skulden ska alltid ligga där den hör hemma och det är hos våldsverkaren.

För att bryta våldsspiralen måste insatser och stöd riktas till ungdomar, samtidigt som vuxna måste öka sin kunskap och närvaro i ungas liv. Skolan är en plats där det sker sexuellt våld. Skolans primära uppgift ska vara undervisning, men skolor betyder mer än så för barn och ungdomar som vistas där. Det är en plattform för social interaktion och relationer. Det ska vara en trygg plats – för alla. Därför behövs det krafttag för att bekämpa sexuellt våld som utspelas på skolor och för att vuxna ska få bättre verktyg att upptäcka våld i nära relationer och ge stöd till de som utsätts för det.

Skolan är emellertid inte den enda platsen där unga interagerar och där vuxna har en viktig roll. Vi vill att det ska finnas stabilt stöd till organisationer som jobbar för att nå ut till unga, upplyser om sex och relationer, och/eller finns som stödfunktion för den som har blivit utsatt eller som har ett barn eller närstående som har blivit utsatt. Ett område som influerar främst killars syn på sex är pornografi. Konsumtion av porr är en riskfaktor för att utveckla ett sexuellt aggressivt beteende, och de som drabbas av det är främst tjejer.

NÅGRA AV VÅRA FÖRSLAG

- **INFÖR NOLLTOLERANS MOT SEXUELLA TRAKASSERIER OCH ALLT SEXUELLT VÅLD I SKOLOR.**
- **BROTTSOFFER SKA INTE BEHÖVA TRÄFFA SIN FÖRÖVARE I SKOLAN - DET SKA VARA ENKLARE ATT FLYTTA ELEVER SOM UTSATT EN ANNAN ELEV FÖR VÅLD.**
- **GENOMFÖR EN STOR SATSNING PÅ ATT UTBILDA ALL PERSONAL I SKOLANS VERKSAMHET OM VÅLD I UNGA RELATIONER, SEXUELLT OCH DIGITALT VÅLD.**
- **UTVECKLA OCH IMPLEMENTERA VERKTYG I ELEVHÄLSAN FÖR ATT KUNNA BEMÖTA OCH GE STÖD TILL UNGDOMAR SOM BLIR UTSATTA FÖR VÅLD.**
- **INFÖR EN ÅLDERSGRÄNS FÖR KONSUMTION AV PORNOGRAFI PÅ INTERNET.**

Varför en åldersgräns på porr?

Unga killar konsumerar pornografi i betydligt högre utsträckning än unga tjejer. Pornografiskt material är ofta skådespel, men ibland också spridning av material som inte sprids under samtycke av samtliga inblandade och ibland är det rena övergrepp som har filmats. Pornografi kan ge killar en skev bild av vad sex är. Konsekvenserna blir att gränser förflyttas och påtryckningar att genomföra vissa sexuella aktiviteter som inblandade parter, ofta unga tjejer, inte är bekväma med.

En studie från Stiftelsen Allmänna Barnfonden, från 2021, tar upp skillnader mellan pojkar och flickors förhållande och attityder gentemot porr. 24 procent av pojkarna, som är de största konsumenterna, tyckte att porr var kvinnoförnedrande. Bland tjejerna var det 62 procent. 57 procent av tjejerna tyckte att tillgången på porr skulle begränsas. Av killarna tyckte 32 procent detsamma. I en tidigare SIFO-undersökning uppgav 72 procent att de ville begränsa tillgången på pornografi för unga, varav 91 procent var kvinnor och 52 procent män. Bland unga ville 8 av 10, både flickor och pojkar, begränsa tillgången.

Forskningsfältet är spretigt och komplext, men det finns en konsensus att pornografi är en riskfaktor för sexuellt våld och sexuell aggression. Det är främst flickor, och även kvinnor, som lider av konsekvenserna av sexuella aggressiva beteenden. Konsumtion av pornografi är inte alltid en enskild förklaring till det – **men det är en riskfaktor.**

Centerkvinnorna tycker att det är viktigt att lyssna på vad tjejerna har att säga. Det är tjejernas rätt till sin sexualitet och frihet det handlar om.

Sex ska vara härligt och frivilligt. Ungdomar har rätt att utforska det på sina villkor, inte under påtryckningar av andra och utifrån skeva bilder av vad sex är. Därför ser Centerkvinnorna att en åldersgräns på konsumtion av pornografi är nödvändig. Vi vill se en utredning som utreder vilken åldersgräns som är lämplig och hur en sådan ska kunna tillämpas i digitala miljöer.

STÄRK KVINNORS RÄTTSTRYGGHET

Sverige är en stark demokrati med en stark rättssäkerhet, men rättstryggheten verkar vara svagare. Rättssäkerhet handlar om allas likhet inför lagen och att det ska finnas ett system som skyddar individens rätt från att på bristfälliga grunder dömas för brott. Det innebär också att domar ska ha stöd i lagen och att straff tilldelas i enlighet med lagstiftningen. Rättstrygghet handlar dels om att samhället ska skydda individer från att bli utsatta för brott, dels om att samhället ska vidta åtgärder om individen blir angripen, till exempel att genomföra en utredning och ställa de ansvariga till svars för brott.

I Sverige sviker rättstryggheten kvinnor. Det blir påtagligt i sexualbrottsstatistiken. Vad beträffar brottet våldtäkt, är anmälningarna många men fällande domar beklämmande få: knappt 5 av 100 anmälda brott leder till en fällande dom. Fler exempel synliggörs i samhällets skydd för kvinnor som utsätts för våld i nära relation. Att leva ett fritt och tryggt liv tycks inte vara ett alternativ för kvinnor som blivit utsatta för våld av en partner, eller tidigare partner. Att lämna en våldsam relation är bland det farligaste en kvinna kan göra, och eftervåldet kan drabba henne i flera år efter att relationen tagit slut. Det finns kvinnor som tvingas leva gömda, med skyddad identitet, för att fly förövaren som förföljer och hotar henne, medan förövaren lever i frihet.

Som liberala feminister värnar Centerkvinnorna demokratins grunder och rättstrygghet hör dit. Det är ett svek av ett starkt demokratiskt samhälle att inte kunna garantera det. Det vill vi förändra. I vårt Sverige, ska alla kunna leva som fria individer, på jämställda villkor. Därför vill vi stärka flickors och kvinnors rättstrygghet.

En kompetent och trygg rättskedja

En rättegång ska vara rättvis och tillgodose den åtalades rättigheter, men också målsägandes. För att målsägandes rättigheter ska vara tillgodosedda, krävs det grundliga utredningar och att bevismaterial och vittnesmål ska bedömas utan förutfattade meningar om hur en som blivit utsatt för brott ska bete sig. Detta är en uppenbar brist, särskilt i våldtäktsfall. Stora brister i utredningar är ett skäl till att många våldtäktsfall inte leder till att åtal väcks överhuvudtaget. Därför vill vi att brotten prioriteras högre hos Polisen och att kunskapen höjs i hela rättskedjan.

Det behövs också en kraftfull satsning på it-forensiken. I korta drag handlar it-forensik om att i brottsutredningar planera, säkra, extrahera, analysera och värdera digitala spår från elektroniska enheter eller källor. Långa kötider och för få it-forensiker gör idag att utredningar läggs ner och att åklagare inte ens försöker säkra digitala spår. Så kan vi inte ha det. Detta är särskilt viktigt när vi ser fler och fler sexualbrott på nätet.

Att genomgå en rättsprocess är en stor påfrestning för kvinnan som utsatts för brott. För de allra flesta kvinnor som anmält en våldtäkt, blir förundersökningen nedlagd fort, vilket kan göra att vissa väljer att inte anmäla överhuvudtaget. Kvinnor som utsatts för våld i nära relation befinner sig i en mycket sårbar situation. Att lämna en våldsam relation och att anmäla mannen som utsatt henne, kan vara bland det farligaste hon gjort. Det behövs bättre stöd för de kvinnor som anmäler. Kvinnor som utsatts för brott kan behöva mentalt stöd och vägledning genom hela processen, inte bara i juridisk mening. Därför vill vi att kvinnor som utsatts för misstänkt brott, ska erbjudas en stöd-

person när det misstänkta brottet upptäckts. Stödpersonen ska särskiljas från måls-ägandebiträde.

Sexualbrott

I varje polisregion ska det finnas utredare med specialistkompetens om våld i nära relation, sexualbrott, sexköp/människohandel och hedersbrott, och det ska alltid finnas en åklagare med denna specialistkompetens. Vi vill satsa på ett nationellt kunskapslyft i Polisen, med fokus på utredningsmetoder och rutiner, för att brotten ska prioriteras högre och utredas mer grundligt. För att stärka möjligheten till att samla bevismaterial och driva en rättsprocess, vill vi att tidiga förhör ska tillämpas vid fall som våldtäkt och våld i nära relation, och att tekniska undersökningar genomförs i tidigt skede.

Ett sexualbrott som oftast bara innebär böter för förövaren, är köp av sexuell handling. Människohandel och prostitution är slavhandel och något som vi aldrig kan acceptera. Centerkvinnorna vill att straffen över lag för köp av sexuella tjänster höjs, och att minimistraff ska vara fängelse. Vi vill också stärka de utsattas rättigheter. I dag är köp av sexuell tjänst per definition inte ett brott mot någon individ, utan ett brott mot samhället. Sexhandel är någonting som drabbar individer och särskilt kvinnor. De som utsätts för sexhandel måste få brottsofferstatus.

Enligt dagens lagar finns det ett specifikt brott för köp av sexuell tjänst av barn. Barn, som oftast är flickor, som har sex mot ersättning befinner sig högre grad än andra jämnåriga i utsatthet som missbruk, psykisk ohälsa eller trauman från tidigare övergrepp. Det utnyttjas av vuxna män. Barnet manipuleras, gränser förskjuts och beteenden normaliseras. Minimistraflet för att köpa sex av ett barn är böter eller ett års fängelse och maxstraflet är fyra års fängelse, men bland de fåtal som döms är fängelsestraff ovanligt. Vi vill att den brottsrubriceringen stryks, och att brottet i stället utreds och döms under en annan brottsrubricering: **våldtäkt av barn**. När den utsatta är ett barn, är det en särskild maktbalans och det kan aldrig vara ett barns ansvar att inte bli utsatt för övergrepp. Det ska inte gå att köpa ett övergrepp av ett barn och komma undan med böter. Brottet bestraffas utefter vad det är – en våldtäkt av barn. Barn som utsätts för sexuell exploatering måste få rätt hjälp och stöd, inte låsas in på institution.

Våld i nära relation

Att utsättas för våld i en nära relation innebär stora och ibland livslånga trauman för den våldsutsatta, vilket också borde avspeglas i straffsatser för brott som kvinnofrids-kränkning och grov kvinnofridskränkning. Därför vill Centerkvinnorna att straffvärdet för dessa brott skärps och att elektronisk övervakning blir obligatorisk vid utdelat kontaktförbud. I dag går det att utdela ett så kallat utvidgat kontaktförbud, vilket innebär att förbudspersonen inte får vara i närheten av platser där skyddsperson ofta vistas, till exempel bostad och arbetsplats. Centerkvinnorna vill utöka möjligheterna att besluta om särskilt utökat kontaktförbud till ett vistelseförbud, så att det kan tilldelas personer som utgör ett hot mot en annan, i ett större geografiskt område och att det geografiska området ska kunna omfatta en hel kommun. Detta är ett förslag som Tidöregeringen jobbar med, men med fokus på gängkriminella. Förutom geografi, vill vi också införa möjligheten att införa kontaktförbud utan tidsbegränsning. I dag gäller kontaktförbud nämligen alltid under en bestämd tid, högst ett år, sedan måste ärendet omprövas vilket skapar en stark psykologisk stress hos den våldsutsatta vid varje omprövning. Det är inte en mänsklig rättighet att få ta kontakt med någon som en utsatt för våld – här måste rättsstaten stå på den utsattas sida.

Våld i nära relation har flera ansikten: fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomisk, materiellt och latent. Ofta används olika typer av våld parallellt. Vi har länge velat följa Storbri-tanniens exempel och kriminalisera kontrollerande beteende. I en utredning ligger ett förslag att införa straffansvar för psykiskt våld. Vi vill att det förslaget blir verklighet.

Polisen och kommunen har idag en stark samverkan när det gäller frågan om våld i nära relation. För att fortsätta stärka detta arbete och säkerställa att stödet som ges blir mer enhetligt vill Centerkvinnorna även se att det införs kvinnofridshus i varje region. Där ska kvinnor kunna få samlad hjälp och stöd då både polis, socialtjänst och vård kan finnas under samma tak.

För att upptäcka våld och stötta de som är utsatta, krävs det aktion av omgivningen. En del i normaliseringsprocessen - den process där kvinnan anpassar sig efter mannens krav och behov och där våldet blir normalt - är att isolera kvinnan från hennes nära och kära. Därför är det viktigt att det finns fler som kan identifiera mönster och möta personer som utsätts för våld i nära relation. I dag ges få kurser i våld i nära relationer på grundnivå i yrkesutbildningar hos de professioner som ofta möter de våldsutsatta. Utbildningsinsatserna riktar sig ofta istället till redan färdigutbildad personal, som har valt att arbeta specifikt med frågan. Därför ska ett starkare utbildningsfokus i dessa frågor finnas redan på grundutbildningsnivå. De senaste åren har allt fler yrkesgrupper, såsom tandsköterskor med flera, fått upp ögonen för våld i nära relationer. Fler yrkesgrupper i samhället borde utbildas i att upptäcka och förhindra våld mot kvinnor. Nationellt Centrum för Kvinnofrids (NCK) webbutbildning borde därför bli tillgänglig för fler yrkesgrupper. NCK ansvarar för och driver även Kvinnofridslinjen, som kan vara det första steget för en utsatt kvinna att söka hjälp. Därför vill Centerkvinnorna öka NCK:s grundanslag kraftigt. Vi vill också att kommuner och regioner tar initiativ och utbildar sina medarbetare i frågan.

NÅGRA AV VÅRA FÖRSLAG

- **KOMPETENSUTVECKLA OCH UTBILDA HELA RÄTTSVÄSENDET OCH INFÖR EN SÄRSKILD SATSNING PÅ POLISENS ARBETE NÄR DET GÄLLER UTREDNINGSMETODER OCH RUTINER INOM SEXUALBROTT OCH VÅLD I NÄRA RELATION.**
- **ÖKADE RESURSER TILL POLISENS IT-FORENSISKA VERKSAMHET.**
- **BROTTSOFFER SKA HA RÄTT TILL MÅLSÄGANDEBITRÄDE I SAMTLIGA INSTANSER.**
- **DEN SOM KÖPER SEX AV ETT BARN SKA DÖMAS FÖR VÅLDTÄKT AV BARN.**
- **GE SOCIALSTYRELSEN I UPPDRAG ATT UTVECKLA NYA INSATSER FRÅN SOCIALTJÄNSTEN FÖR ATT BEMÖTA OCH STÖTTA BARN SOM UTSÄTTS FÖR SEXUELL EXPLOATERING.**
- **KRIMINALISERA PSYKISKT VÅLD.**
- **ELEKTRONISK ÖVERVAKNING SKA VARA OBLIGATORISK VID UTDELAT KONTAKTFÖRBUD OCH DET SKA VARA MÖJLIGT ATT UTDELA UTÖKADE KONTAKTFÖRBUD, SOM STRÄCKER SIG ÖVER ETT GEOGRAFISKT OMRÅDE.**

TRYGGHET I HEMMET – PÅ RIKTIGT

Att lämna en våldsam partner är bland det farligaste en kvinna kan göra, och eftervåldet kan drabba henne i flera år efter att relationen har tagit slut. Att leva ett fritt och tryggt liv är ofta inte ett alternativ för kvinnor som har blivit utsatta för våld av en partner eller tidigare partner. Eftervåldet kan drabba henne i flera år.

Samtidigt får förövare fortsätta leva helt fria liv, ibland utan fängelsestraff och ibland efter avtjänat straff, medan kvinnor tvingas lämna sitt hem, arbete, familj och vänner för ett liv i skyddad identitet. Gömda kvinnor upplever inte bara en begränsad tillvaro och stress i vardagen, utan även att behöva hitta en ny försörjning och de juridiska och praktiska svårigheter som det innebär att byta personuppgifter och dessutom leva med en skyddad identitet. Om det finns barn i familjen tvingas också de säga upp kontakten med alla de känner och byta förskola och skola och inte berätta om var de bor.

Centerkvinnorna vill att utgångspunkten alltid ska vara att det inte är den våldsutsatta personen som ska behöva flytta eller gömma sig. Det måste vara förövarens frihet som begränsas. I förra avsnittet lyfte vi förslag på hur vi vill att kontakt- och vistelseförbud ska bli mer effektiva och omfattande med obligatorisk elektronisk övervakning och geografiska begränsningar.

I dag har socialtjänsten i uppdrag att hjälpa våldsamma personer att upphöra med sitt beteende. Det är i grunden bra, men den våldsutsattas perspektiv måste bejakas. En våldsam förövare begår brottsliga handlingar och den utsatta personen är ett brottsoffer. Åtgärderna får inte bli en medlingstjänst mellan individerna utan ska riktas helt mot förövaren av våldet efter att hen avtjänat sitt straff. Den utsatta personen ska aldrig förväntas medverka i att hjälpa våldsutövaren att upphöra med sitt våldsutövande. I socialnämndens uppdrag vill Centerkvinnorna att beviljade kontakt- och vistelseförbud tas i beaktande i stödet. Vid beviljat vistelseförbud, ska förövaren få stöd att söka bostad på annan ort. I stället för att placera ut våldsutsatta personer i nya bostäder på en annan ort bör fokus ligga på att flytta på förövaren. Detta är en ren skyddsinsats för den som är utsatt för våld. Utsatta kvinnor kan inte ha som enda alternativ att fly och gömmas. Det är dags för en gubbflytt!

Trots att utgångspunkten ska vara att flytta på förövaren, kommer det att finnas fall då det absolut säkraste är att den våldsutsatta flyttar och i vissa fall behöver byta identitet. I ett sådant fall har samhället misslyckats eftersom kvinnans trygghet villkoras av grova inskränkningar i friheten. Att leva gömd följer med höga omkostnader för bland annat upprepade flyttar, advokatkostnader och utdragna bodelningsprocesser, i kombination med förlorad arbetsinkomst. Centerkvinnorna vill att den som tvingas fly och leva gömd, ska ha rätt till full kompensation för de merkostnader som tillkommer, såsom larmanordningar, nya telefonabonnemang och övriga utgifter för säkerheten, och också utebliven inkomst.

Bara det faktum att kvinnor tvingas leva gömda är ett svek från samhället. Under dessa omständigheter får ingenting annat gå fel från myndigheternas sida. Så är dock inte fallet – det händer att myndigheter röjer skyddade personuppgifter. Det är oacceptabelt. För att säkra kvinnors skydd vill Centerkvinnorna att en bred översyn över hur myndigheter och andra offentliga instanser behandlar skyddade personuppgifter

genomförs med syfte att försäkra sig om att sådana uppgifter alltid behandlas med högsta sekretess. Vid fall då den brottsutsatta lever med skyddad identitet och en rättegång väntar, ska rättegången hållas på en ort som inte kan kopplas till personens hemliga bostadsort.

När kvinnor befinner sig på skyddat boende eller lever med skyddad identitet, har de tagit steget och lämnat ett farligt hem. Trösklarna att söka hjälp ska vara så låga som möjligt. Det kan finnas flera skäl till att socialtjänsten i den egna kommunen inte känns trygg att söka hjälp i – det kan vara en liten kommun där "alla känner alla", eller så kan någon annan bekant vara anställd på kontoret. Därför vill vi att det ska vara möjligt att söka hjälp och stöd hos socialtjänsten i en annan kommun än den personen är folkbokförd i. När våld i nära relation anmäls är ofta flera aktörer på olika nivåer involverade. Det kan vara vård (regional), socialtjänst (kommunal), polis (nationell) och kvinnojourer (ofta ideella). Det finns exempel där kvinnor har fallit mellan stolarna då organiseringen mellan aktörerna inte har fungerat. Samhället måste kunna garantera koordinerade insatser, det vill säga samverkan och processer som fungerar i hela landet. Centerkvinnorna vill införa en koordinationsgaranti, inom vilken eventuella sekretessregler ses över och anpassats, så att ingen våldsutsatt faller mellan stolarna utan alla får det skydd de behöver när de behöver det.

Alla kvinnor som lämnar hemmet behöver inte skyddad identitet, men kan under en tid behöva skyddat boende. I dag har ungefär hälften av landets 290 kommuner skyddade boenden. Det ska inte spela någon roll var i landet en bor för att få rätt till skyddat boende. Vi förstår att små kommuner kan ha svårigheter att ha egna skyddande boenden, men alla kommuner måste kunna erbjuda det, antingen själv eller via samarbete med en annan kommun. Centerkvinnorna anser också att det ska vara kostnadsfritt att befinna sig på skyddat boende.

För att på riktigt kunna ge kvinnor och barn en chans till ett liv fritt från våld och skydda dem från eftervård, måste det pågående haveriet i svenska domstolar, där våldsamma föräldrar gång på gång får rätt till vårdnad och umgänge med sina barn, ändra kurs och garantera rättssäkra processer där ingen ska behöva offra sin trygghet och sin rätt till ett liv fritt från våld.

"Att domstolar beslutat om umgänge med den pappa som utövat våld är högst olämpligt." skriver Jämställdhetsmyndigheten i rapporten *Skyddade personuppgifter – oskyddade personer*, som också visar på grova brister i skyddet av personer som lever med skyddade personuppgifter. Jämställdhetsmyndigheten har tidigare genomfört en kartläggning som undersöker i vilken utsträckning och på vilket sätt uppgifter om våld eller andra övergrepp framförts i mål om vårdnad, boende och umgänge, samt i vilken utsträckning de beaktats i domar. Resultatet av kartläggningen var nedslående: svenska domstolar tar i en låg utsträckning hänsyn till förekomsten av våld i vårdnadstvister. Domslut ska utgå ifrån barnets bästa, men i stället har barnets "behov av kontakt med båda föräldrar" ett större genomslag vid avgörandet om umgänge än barns rätt till trygghet och en uppväxt fri från våld. Resultatet blir att barn tvingas att träffa föräldrar som de är rädda för, som skadat deras andra förälder – ofta mamman – och ibland till och med själva.

I domslut om vårdnad ska domstolen ta hänsyn en riskbedömning samt till föräldrars möjligheter att samarbeta. Vi ställer oss frågan om rimligheten i att kräva samarbete mellan två vuxna, där den ena personen är den andras förövare. Vilka andra brottsoffer tvingar svensk lagstiftning att samarbeta med sina gärningsmän? Att samarbetslinjen

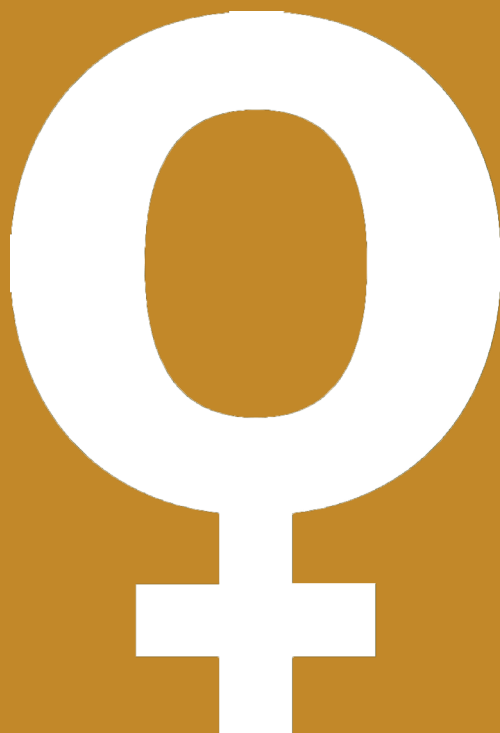
är vägledande i domstolarnas beslut är rentutav förödande för våldsutsatta föräldrar och barns trygghet och frihet. I en funktionell relation mellan separerade föräldrar är ett gott samarbete så klart eftersträvansvärt, men en samarbetslinje förutsätts av två parter med ett jämställt maktförhållande. När våld förekommer är den balansen totalt satt ur spel. Vi vill att det satsas på metodutveckling och utbildning för att förbättra riskbedömningarna, och när uppgifter om våld förekommer ska samarbetspresumtionen upphöra. Ingen ska behöva kompromissa bort sin trygghet och frihet, bara för att man har barn eller är barn till en förövare.

Domstolar har påvisat allvarliga brister i sina bedömningar som innebär ödesdiga konsekvenser för såväl barn som våldsutsatta föräldrar. Utifrån ett barnrättsperspektiv är det ett direkt hårt att svenska domstolar fortsätter offra barnens bästa till förmån för våldsamma föräldrars rätt till dem. Vi vill att lagtexten justeras så att bedömning av våld som föräldrar har brukat har en större betydelse i domar om vårdnad och umgänge. När en förälder lever under personskydd på grund av utsatthet av våld och hot av den andra, ska umgänge mellan barn och den våldsamma föräldern upphöra. Det handlar dels om vad som är bäst för barnet, dels om rätten till skydd för den andra föräldern. En individs rätt till skydd och säkerhet ska aldrig kunna kompromissas bort bara för att individen har barn med sin förövare. Därför måste också helhetsbilden av barnets bästa väga tyngre i domstolars bedömning, i dag tenderar kriteriet om att barnet ska ha rätt till kontakt med båda sina föräldrar - vilket i praktiken verkar fungera som föräldrarnas rätt till kontakt med sitt barn - väga tyngst. Det är ytterst oroväckande.

Familjebalken behöver justeras, så att barns rätt till ett liv fritt från våld stärks. Vi vill också att domstolar utbildas i vårdnadsmål och att socialtjänster, som arbetar med att göra riskbedömningar, har rätt kompetens, resurser och verktyg för att kunna göra grundliga riskbedömningar.

NÅGRA AV VÅRA FÖRSLAG

- **GÖR GUBBFLYTT TILL VERKLIGHET - DET ÄR FÖRÖVAREN SOM SKA ANVISAS TILL EN ANNAN ORT, INTE VÅLDSUTSATT KVINNOR.**
- **SKÄRP RUTINER FÖR HANTERING AV UPPGIFTER FÖR PERSONER MED SKYDDAD IDENTITET.**
- **PERSONER SOM LEVER MED SKYDDAD IDENTITET SKA KOMPENSERAS FÖR SINA UTGIFTER.**
- **DET SKA VARA MÖJLIGT ATT SÖKA STÖD HOS SOCIALTJÄNST I ANDRA KOMMUNER ÄN DEN KOMMUN DÄR PERSONEN ÄR FOLKBOKFÖRD.**
- **ALLA KOMMUNER SKA KUNNA UPPLÅTA PLATS PÅ SKYDDAT BOENDE, ANTINGEN I EGEN KOMMUN ELLER I EN NÄRLIGGANDE KOMMUN. DET SKA VARA KOSTNADSFRETT ATT BEFINNA SIG PÅ SKYDDAT BOENDE.**
- **VÅLDSUTÖVARE SKA INTE HA RÄTT TILL VÅRDNAD OCH UMGÄNGE MED BARN. DET KRÄVS EN REFORMERING AV FAMILJEBALKEN, KOMPETENS-UTVECKLING AV DOMSTOLAR OCH RÄTT VERKTYG TILL SOCIALTJÄNSTER FÖR ATT KOMMA TILL RÄTTA MED DET PÅGÅENDE HAVERIET.**

På Orange Day 2023 kan vi konstatera att mäns våld mot kvinnor fortfarande existerar och att vi har en lång väg kvar att gå för att det ska upphöra.

I detta program har du kunnat läsa några av Centerkvinnornas förslag för att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Vi har många fler.

Du kan läsa mer om vår politik i vårt jämställdhetspolitiska program:

<https://www.centerkvinnorna.se/var-politik.html>

Vill du, precis som vi, arbeta för att avskaffa mäns våld mot kvinnor året om? Då ska du bli medlem hos oss.

Det blir du enklast via vår hemsida:

<https://www.centerkvinnorna.se/bli-medlem.html>

Centerkvinnorna

MITT I KVINNOKAMPEN